

Hotel Hyatt Regency, 17. april 2013. godine

INFORMACIONE TEHNOLOGIJE I TROŠKOVI OBRAZOVNOG SISTEMA SRBIJE

Zdravko Čolić

ŽELJKO PANTIĆ

„Ako nećeš da radiš, sine moj-onda uči!“ Ovaj citat pogubne životne filozofije koja se u Srbiji prenosi s kolena na koleno, a koji je na konferenciji izneo lucidni državni sekretar ministarstva prosvete Radivoje Mitrović, možda najbolje ilustruje sve suštinske probleme obrazovnog sistema Srbije. Pošto je jako dugo u Srbiji, obrazovanje uglavnom van konteksta obuke za bilo kakav budući posao, i velikim delom u službi garancije životnog stila po modelu „hleba bez motike“.

Zato i postoje tzv. „večiti studenti“, pa onda „većito nezaposleni“, pa onda „zimzele“ državni činovnici koji ne rade ništa, a sve na krilima maksime da ako nećeš da teško radiš u životu, treba da učiš i stekneš akademsko zvanje koje će ti omogućiti da ne radiš ništa teško do kraja života. To je u tako oštrm kontrastu sa duhom vremena u kome je globalizacija učinila praktično svaki posao teškim i izazovnim, makar zbog činjenice da na slobodnom tržištu praktično svako ima ozbiljnu konkurenciju, i mora da se teško potruži da bi opstao i platio sve svoje račune. Problem u Srbiji je upravo u tome što postoje stotine hiljada ljudi koji decenijama žive tako što im na ovaj ili onaj način, država plaća račune, i upravo zato maksima „Ako nećeš da radiš, sine moj-onda uči!“ i dalje u Srbiji ima realno pokriće za veliki broj ljudi koji su svoje utočište našli pre svega u javnim preduzećima i državnoj upravi, ali i u samom državnom obrazovnom sistemu, koji je sam po sebi jedna ogromna ekonomska utopija.

U toj državnoj obrazovnoj utopiji, ispiti su ponekad način da izuzetno strog profesor, koji obara preko 80 posto studenata na ispitima, iznudi mito, a decenijama se, posebno od studentkinja, iznuđuje i mnogo više od novca, tako da je javna tajna da pojedini profesori i dekani državnih fakulteta imaju takvu reputaciju i takav skor, na kome bi im pozavideo i Zdravko Čolić. Primena sistema video nadzora i snimanja ispita, mogućnost proverljivog i merljivog sistema ispitivanja, čak i u oblasti društvenih nauka, lako je izvodljiva s obzirom na basnoslovni novac koji se sliva u državne fakultete, ali bi očigledno ta tehnologija uništila jedan veoma dugo negovani, pogubni životni stil u državnom visokoškolskom sistemu. Tako je sasvim jasno da upravo u tom grmu treba tražiti zeca zbog koga takva praksa neće lako zaživeti u državnim obrazovnim sistemima, osim ako je država silom ne uvede na sve državne fakultete u Srbiji. Očekivati da to ljudi

iznutra sami urade, suludo je, pošto očigledno veliki broj ljudi u državnom visokoškolskom sistemu voli da bude kao Zdravko Čolić, i tu privilegiju im može oduzeti samo država, i niko drugi. U privatnom sistemu obrazovanja, ta praksa je odavno uvedena, sistem je učinjen efikasnim i proverljivim, ne samo zbog savesti ili mekog srca, već pre svega zbog toga što drugačiji sistem jednostavno ne bi opstao u okruženju u kome država plaća sve račune državnom sistemu, a privatnom sistemu obrazovanja ostavlja sve troškove i sve rizike ovoga sveta. I on-

kultete ili tako što je morao da plati strogim profesorima da smekšaju, ili čak tako što je dekanima ili profesorima morao u krevet da polaže svoje ispite. O ovim javno poznatim fenomenima, još 1988. godine u bivšoj Jugoslaviji snimani su filmovi poput filma Vanbračna putovanja, u kojima Bata Živojinović glumi lik profesora Gerasima Miletića, koji sa svojim asistentom Tugomirom Principom, hara Filozofskim fakultetom u Sarajevu, i organizuje masovno horizontalno polaganje ispita na tom velikom državnom fakultetu. Zbog veoma nepri-

obrazovanja, umnogome potpuno bez osnova. Posebna je priča školski sistem u kome se deca u ruralnim sredinama, koriste kao municija za novinske natpise o „đacima herojima“, koji svaki dan pešače po deset kilometara po snegu, i rvu se sa vukovima, da bi došli do raspalih seoskih škola u kojima u jednom razredu sede sa nekoliko đaka iz drugih razreda, i kao pohađaju neku nastavu. Umesto da u vremenu Skajpa i Fejsbuka, ta deca od države dobiju opremu, i makar tokom zime, nastavu sa đacima koji idu u isti razred pohađaju putem

no osoblje smiluje, i nauči znanja i veštine kojima danas raspolazu predškolska deca u velikim gradovima. Tako se ceo proces dovodi do apsurdna i državni sistem obrazovanja vraća na kraj devetnaestog veka u kome su radnici uništavali mašine, kako bi očuvali svoja radna mesta, koja je primena nove tehnologije obesmisllila i učinila nepotrebnim. Tako je krajnje vreme da se iz obrazovnog sistema diskvalifikuju svi koji u 21. veku ne znaju da koriste računare, ili oni koji neće da se potruže i prilagode potrebama vremena u kome postoji ogroman deficit znanja nastavnika u odnosu na znanja učenika, posebno u oblasti korišćenja informacionih tehnologija. Hoće li taj proces na kraju dovesti do toga da saznamo da na svim nivoima imamo višak zaposlenih u obrazovnom sistemu? Verovatno da, ali zaista je teško odbraniti logiku u kojoj samo u dolazećoj školskoj godini imamo preko 1.500 đaka prvaka manje, a ostaje isti broj zaposlenih nastavnika. Tim pre što je jasno da su demografski trendovi sve nepovoljniji i da će broj đaka biti sve manji kako godine budu prolazile.

Upravo zato, sistem u kome ako nećeš da radiš, treba da učiš, neminovnom logikom matematike dolazi svome kraju, tim pre što je jasno da država više nema novca, i da je nedavna najava državnih fakulteta da hoće novo povećanje cena školarine, samo još jedna ilustracija potpuno halucinogenog stanja svesti ljudi koji takve odluke donose. Ljudi koji misle da su jedini iznad trivijalnih problema plebsa, ekonomske krize i budžetskih ušteda, da su jedini koji mogu da žive slatki život u vremenu u kome je i studentima i celom društvu gorko, da gorkije ne može biti.

U toj državnoj obrazovnoj utopiji, ispiti su ponekad način da izuzetno strog profesor, koji obara preko 80 posto studenata na ispitima, iznudi mito, a decenijama se, posebno od studentkinja, iznuđuje i mnogo više od novca, tako da je javna tajna da pojedini profesori i dekani državnih fakulteta imaju takvu reputaciju i takav skor, na kome bi im pozavideo i Zdravko Čolić. Primena sistema video nadzora i snimanja ispita, mogućnost proverljivog i merljivog sistema ispitivanja, čak i u oblasti društvenih nauka, lako je izvodljiva s obzirom na basnoslovni novac koji se sliva u državne fakultete, ali bi očigledno ta tehnologija uništila jedan veoma dugo negovani, pogubni životni stil u državnom visokoškolskom sistemu.

da, da apsurd bude kompletan, dolazi do pošalica po kojima kada prolazite pored Singidunuma ili Megatrenda, treba da zatvorite prozor automobila, da vam ne bi ubacili diplomu, dok se takva vrsta humora uopšte ne zapaža na pojedinim državnim fakultetima u kojima je proces ispitivanja i ocenjivanja umnogome netransparentan i potpuno baziran na ličnoj volji pojedinaca. Taj ispitni proces vrvi od zloupotreba, koje su nezamislive na bilo kom akreditovanom privatnom fakultetu, i kada bi neko pokušao da napravi statistiku, iznenadio bi se koliko je veliki broj ljudi završio državne fa-

katnih društvenih konsekvenci ovog filma u bivšoj Jugoslaviji, on je brzo bio sklonjen u bunker, kao neprijatni svedok događaja koji i dan danas, kao zlo nasleđe doba socijalizma, traju na velikom broju državnih fakulteta i u Srbiji.

Državni aparat i ekonomija u Srbiji, propali su pod dirigentskom palicom ljudi koji su isključivo bili školovani na državnom obrazovnom sistemu, dok je udeo onih koji su zvanja stekli na privatnim fakultetima, na nivou statističke greške, tako da je taj osećaj superiornosti i prezira koji se pokazuje u odnosu na privatni sistem

video konferencije, sistem se održava tako da đaci budu heroji i da se rvu sa vukovima tokom zime, samo da bi po svaku cenu nepotrebno nastavno osoblje i dalje bilo potrebno.

Priča o nabavci IT opreme, predstavlja poseban apsurd, a odluka da se sve škole u Srbiji opreme računarima, postala je takva katastrofa da je to teško i opisati, pre svega zbog činjenice da se prvo nabavila oprema, a onda shvatilo da u velikom delu Srbije nastavno osoblje nema pojma o korišćenju računara, tako da i dan danas, mnogi od tih kupljenih računara, stoje pod ključem i čekaju da se nastav-

INFORMACIONE TEHNOLOGIJE I TROŠKOVI OBRAZOVNOG SISTEMA SRBIJE

Sistem nastave u državnim školama davno je prevaziđen i trebalo bi ga unaprediti, smatraju učesnici Danasove konferencije

Odsustvo sluha za moderne trendove u obrazovanju

Saša Tomić

Sistem nastave u državnim školama u Srbiji odavno je prevaziđen i trebalo bi ga unaprediti. Problem je, međutim, što za to još nema dovoljno „sluha“. Ovo je jedna od konstatacija koje su se mogle čuti na skupu „Informacione tehnologije i troškovi obrazovnog sistema Srbije“, koji je organizovao Danas konferens centar. Učesnici konferencije složili su se da Univerzitet Singidunum predstavlja dobar primer školovanja uz pomoć moderne tehnologije, čiji se rezultati vide kroz 14 godina dugu tradiciju. Pažnju privlači i obrazovni sistem „Ruder Bošković“, koji je već čitavu deceniju okrenut učenicima osnovnih i srednjih škola, ali i predškolicima iz više od 40 zemalja sveta. Privatni sistemi školovanja, međutim, još se bore za svoje pozicije, a ono na čemu posebno insistiraju jeste da informacije budu dostupne u svakom trenutku.

- Aktuelni zakon iz 1990. godine olinčenje je velikog nerada i bezidejnosti, s obzirom na to da smo i dalje neprosveteni u odnosu na zahteve modernizaci-

je. Razlog više da zakon, kao i podzakonski akti, budu promenjeni, i do leta će sigurno biti predmet skupštinske rasprave. Slažem se da bi korišćenje tehnologija smanjilo troškove, pogotovo u ruralnim sredinama, ali je najvažnije da kvalitet nastave bude na višem nivou. Osim kvaliteta, insistiramo na

je Mitrović. On je ukazao i na činjenicu da je broj onih koji nisu završili srednju školu mnogo veći nego što se predstavlja u javnosti „i zato se moramo najpre potruditi da taj problem rešimo ili bar umanjimo, a ne da brinemo o tome da li ćemo učenicima prikazivati filmove na najmodernijim dostignućima tehni-

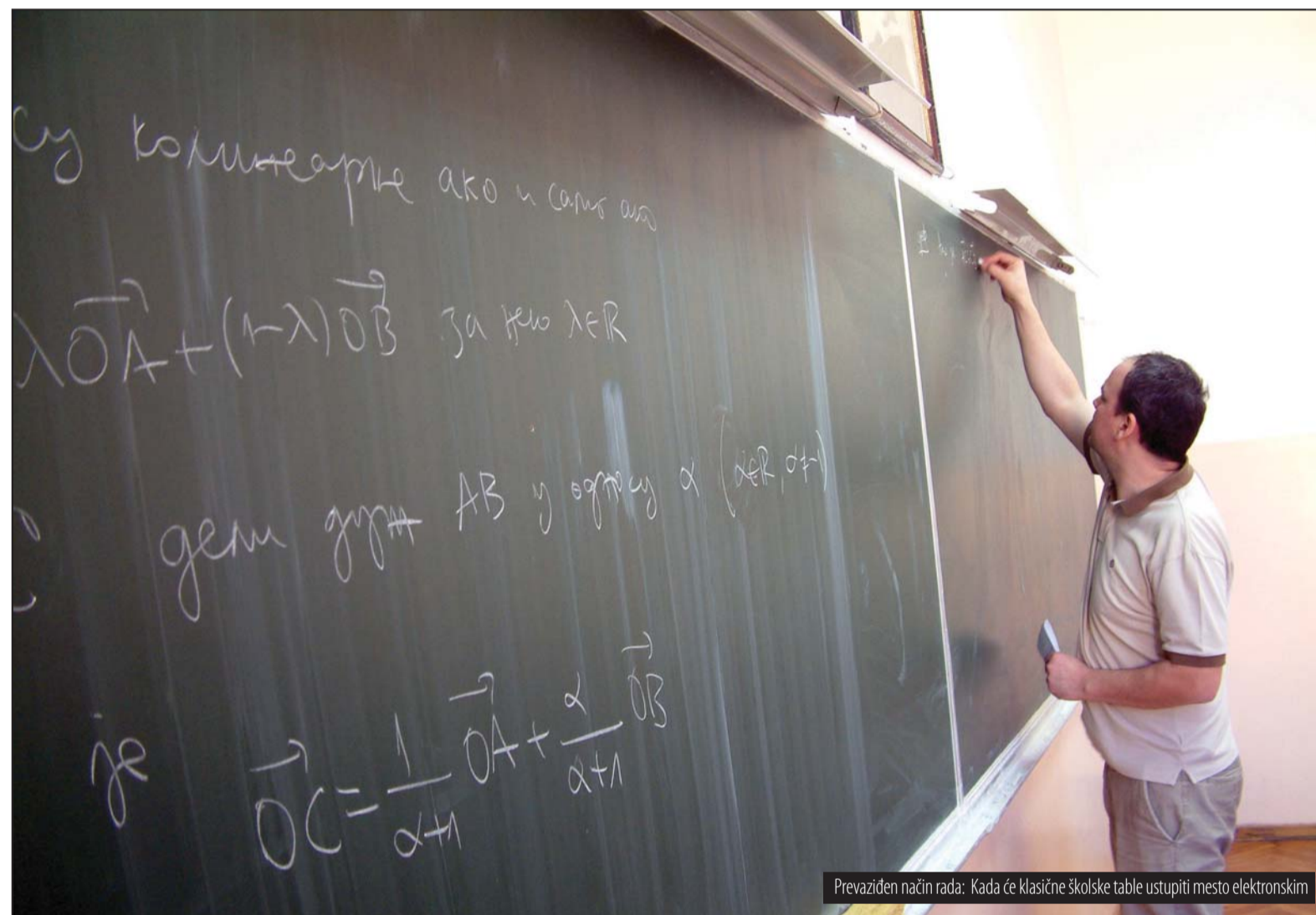
Visokoškolske ustanove morale bi da osavremene sistem rada, nastavne planove i programe i to uprkos činjenici da se Beogradski univerzitet našao na Šangajskoj listi od 500 najboljih svetskih univerziteta

dostupnosti i efikasnosti obrazovanja, kao i na relevantnosti znanja - istakao je Radivoje Mitrović, državni sekretar Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja.

On tvrdi da ništa ne može da zameni neposredan kontakt između predavača i daka jer se samo na taj način mogu stvarati kreativnije osobe, koje su spremne da rade u timovima. „Niko ne može baš sve da zna, pa je bolje kada se pojedinci dopunjuju u grupi“, podsetio

ke. Trebalo bi smanjiti broj dece u razredu i tako povećati kvalitet, jer bi učitelji i profesori imali više vremena da se posvete svakom detetu ponaosob“.

- Moramo biti svesni da proces uvođenja tehnologije nije jednostavan, jer jedna novina neizostavno povlači druge. Lepo je videti da i ljudi sa Golije ili Stare planine veoma brzo mogu, putem interneta, da dolaze do informacija. Ali ako želimo da i pripadnici starijih generacija koriste blagodeti tehno-

Previđen način rada: Kada će klasične školske table ustupiti mesto elektronskim

loškog napretka, oni će morati da prođu određenu obuku. Ako govorimo o visokoškolskim ustanovama, zaključak je da bi one morale da osavremene sistem rada, nastavne planove i programe i to bez obzira na činjenicu da se Beogradski univerzitet našao na Šangajskoj listi od 500 najboljih svetskih univerziteta. Ipak, to je podatak za ponos i mi moramo da iskoristimo ovaj veliki uspeh i da privučemo studente iz regiona, ali i iz Afrike i drugih delova sveta.

On je napravio paralelu sa periodom od pre tridesetak godina, kada je i sam bio student, i kada se insistiralo na reprodukciji kompletnog sadržaja iz udžbenika, što, prema njegovoj oceni, nije normalno. Ukazujući na nedostatak preduzetničkog duha zaposlenih u državnim obrazovnim ustanovama, Stanišić je podsetio na to da je od

mo na trećinu ocene i stečenog znanja. Druga trećina formira se kroz veštinu korišćenja računara, odnosno obradu i prezentaciju podataka, a poslednja trećina kroz veštinu uticaja na druge. Izvesno je, takođe, da informacione tehnologije više doprinose nego što koštaju. Naši studenti osmislili su projekat „singidroid“, imamo više od 30.000 korisnika „singibuka“, a prati nas i više od 500 korisnika na Tviteru. Imamo i kanal na Jutjubu, koji ćemo uskoro dodatno unaprediti - poručio je Stanišić, koji je ponosan na velika dostignuća Singidunuma, iako ovaj univerzitet postoji tek 14 godina.

Obrazovni sistem „Ruder Bošković“ ima 15 izdvojenih objekata, koji

univerziteta u svetu, jer su prepoznali kvalitet koji ova ustanova pruža, što je zapravo i bio naš osnovni cilj. Iako u nastavi koristimo modernu tehnologiju, svesni smo da ona sama sebi ne sme da bude svrha. Činjenica je da će mobilni telefoni ubrzo postati neizostavna nastavna sredstva, ali uvek će nam prioritet biti kvalitet nastavnog programa. Prvi smo uveli knjigu prepiske, tako da roditelji u svakom trenutku mogu da dobiju sve informacije u vezi sa svojom decom. Na raspolaganju im je elektronski dnevnik u kojem su čak i njihovi kontrolni zadaci - s ponosom ističe Mladen Šarčević, osnivač i generalni menadžer Obrazovnog sistema „Ruder Bošković“.

On smatra da bi u svakom trenutku trebalo voditi računa o uštedama. Kao primer racionalnog ponašanja, Šarčević je naveo podatak da su elektronskom tablom zamenili potrošni materijal za rad, troškove štampanja su smanjili za 40, a telefonske račune za 30 odsto.

- Mora se više brinuti o normativima za opremanje škola, jer se i dalje od svake škole traži da poseduje gramofon. Pa gde sad da ga nađemo i šta će nam kad je tehnika toliko napredovala da on uopšte nije neophodan. Svesni smo da su sredstva skupa i da se mnogo ne proizvode u Srbiji, ali moramo ih koristiti ako želimo da idemo u korak sa svetom. Drago mi je da poslednjih nekoliko godina imamo slične poglede na svet sa Ministarstvom prosvete - iskren je Šarčević.

Radivoje Mitrović, državni sekretar Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja

Ako govorimo o visokoškolskim ustanovama, zaključak je da bi one morale da osavremene sistem rada, nastavne planove i programe i to bez obzira na činjenicu da se Beogradski univerzitet našao na Šangajskoj listi od 500 najboljih svetskih univerziteta. Ipak, to je podatak za ponos i mi moramo da iskoristimo ovaj veliki uspeh i da privučemo studente iz regiona, ali i iz Afrike i drugih delova sveta.

Milovan Stanišić, rektor Univerziteta Singidunum

Smatramo da bi eks katedra i vežbe trebalo da utiču samo na trećinu ocene i stečenog znanja. Druga trećina formira se kroz veštinu korišćenja računara, odnosno obradu i prezentaciju podataka, a poslednja trećina kroz veštinu uticaja na druge. Izvesno je, takođe, da informacione tehnologije više doprinose nego što koštaju. Naši studenti osmislili su projekat „singidroid“, imamo više od 30.000 korisnika „singibuka“, a prati nas i više od 500 korisnika na Tviteru.

Mladen Šarčević, osnivač i generalni menadžer OS „Ruder Bošković“

- Radimo po programu Kembridž univerziteta, a dobro funkcioniše i sistem razmene učenika i profesora. Iako u nastavi koristimo modernu tehnologiju, svesni smo da ona sama sebi ne sme da bude svrha. Činjenica je da će mobilni telefoni ubrzo postati neizostavna nastavna sredstva, ali uvek će nam prioritet biti kvalitet nastavnog programa. Prvi smo uveli knjigu prepiske, tako da roditelji u svakom trenutku mogu da dobiju sve informacije u vezi sa svojom decom.

DISKUSIJA

Panelisti „na ispitu“

Radivoje Mitrović, državni sekretar Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja

Prof. dr Milovan Stanišić, rektor Univerziteta Singidunum

• U kom segmentu je najveći prostor za uštedu sredstava?

- Neophodno je meriti efikasnost rada profesora i omogućiti da se oni plaćaju po učinku. Ako neko ima samo 20 odsto prolaznosti na ispitu, on mora biti za sva vremena izbačen iz sistema obrazovanja. Jer takav profesor može biti vrsni stručnjak, ali očito nije dobar pedagog. Sumnjiv je svako ko ima ispod 40 odsto prolaznosti, jer tako priprema teren da prodaje ispite, ili to već radi. Mi smo odvojili 180.000 evra i organizovali obuku za 3.000 srednjoškolskih profesora, a spremni smo i za besplatno opismenjavanje profesora informatike. To je malo ulaganje, a dobit je ogromna i meri se na višegodišnjem nivou. Rekao bih i to da Nacionalna služba za zapošljavanje radi loše, jer nesporno je da u Srbiji ima ljudi koji znaju da rade svoj posao, ali ne dobijaju šansu da to i pokažu. U obrazovanju leži šansa da promenimo klimu u kojoj se radi, jer imamo dobre resurse.

Mladen Šarčević, osnivač i generalni menadžer obrazovnog sistema „Ruder Bošković“

• Da li je zastarela oprema najveći problem u sistemu školovanja?

- Nije najveći, ali je veliki. Nabavka moderne opreme mora da se odvija sinhronizovano sa usavršavanjem profesora. Problem je što nema javnih tendera, pa je otvoren ogroman prostor za manipulacije. Ministarstvo prosvete mora da napravi mehanizam koji će dati najbolje rezultate. Državni univerziteti su sujetni, pa neće ni da prihvate srednjoškorce iz privatnih škola. Najvažnije je izabrati pravog direktora, jer je on najznačajniji za napredak škole. Međutim, imam utisak da danas nije važno njegovo znanje, već iz koje partije dolazi.

Bar dve godine u „Hajatu“

Konferencija o informacionim tehnologijama i troškovima obrazovnog sistema Srbije održana je u hotelu „Hajat“, odnosno u novim prostorijama Danas konferens centra. Željko Pantić, direktor Danas konferens centra, naglasio je da će na ovoj adresi ostati bar još dve godine, a „u slučaju obustranog zadovoljstva saradnja će biti produžena na još godinu dana“. U ovim prostorijama moguće je održavati i projekcije 3D filmova za 50 gledalaca.

državnih fakulteta tražio da mu se pridruže u zahtevu da se prostor kasarni iskoristi za organizovanje nastave za inostrane studente. „Svi bi od toga imali koristi. Bilo bi više radnih mesta, a vojska bi dobila novac kao nadoknadu za iznajmljivanje prostora. Nažalost, nisam naišao na razumevanje.“

- Na Singidunumu smatramo da bi eks katedra i vežbe trebalo da utiču sa-

su opremljeni na najmoderniji način. U svim kabineta i učionicama postoje računari ili laptopovi i elektronske table.

- Radimo po programu Kembridž univerziteta, a dobro funkcioniše i sistem razmene učenika i profesora, koji pohađaju seminare širom sveta i tamošnja iskustva prenose u naš obrazovni sistem. Posećuju nas i skauti prestižnih

Danas CONFERENCE CENTER

Danas konferens centar u hotelu Hajat Konferencijski centar sa pet zvezdica

Najmoderniji konferencijski centar u Srbiji, otvoren je u sredu, 17. aprila u prostorijama bivšeg CMC kluba, u centralnom lobiju hotela Hajat. Projekcija 3D i full HD prezentacija, web produkcija raspoloživa u roku od dva sata nakon održanog događaja, snimanje profesionalnom HD TV kamerom, uz slanje poziva svim relevantnim medijima u Srbiji, sada je deo osnovnog paketa usluga novog Danas konferens centra. Prostor ima kapacitet do 80 sedećih mesta i može se koristiti za različite vrste događaja: pres konferencija, edukacija, seminara, promocija ili privatnih 3D projekcija.

Rezervišite svoj termin u konferencijskom centru sa pet zvezdica.

**PRIJAVITE
SE NA**

www.danas.rs

Dodatne
informacije
011 3111 767
062 8012 335